

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Дорогі колеги, партнери та друзі,

Програма Polaris продовжує багаторічну підтримку місцевого самоврядування в Україні від SALAR International. Наша мета — зміцнити громади, щоб вони ухвалювали ефективні рішення, забезпечували прозорість управління та сталий розвиток за активної участі своїх мешканців.

Сусанна Делланс

Керівниця команди Програми Polaris,
уповноважена SALAR International в Україні

У цьому візуальному звіті ми раді поділитися з вами результатами й досягненнями першого року діяльності Програми Polaris, яка забезпечує надійне підґрунтя для непохитної підтримки Швецією демократичної, децентралізованої України та розвитку її громад. Багатогранність Програми стала нашою перевагою та ресурсом: різні сфери злагоджено працюють одна на одну, а їх синергія дає відчутні результати.

Також, цей рік став ще одним підтвердженням неймовірної стійкості українських громад. Щодня ми бачимо, як на місцях народжуються амбітні, але реалістичні рішення, далекоглядні задуми та сміливі ініціативи. Для нас честь працювати пліч-о-пліч з вами, щоб не лише ділитися шведським досвідом, але й вчитися у вас.

Кожна зустріч, кожен спільний проєкт демонструє, наскільки багато можна досягти, коли ми об'єднані спільною метою. Партнерство – основа нашої Програми, і саме завдяки справжньому партнерству між громадами, урядами України та Швеції, асоціаціями місцевого самоврядування, міжнародними ініціативами і починаються такі потрібні, реальні й відчутні зміни.

Сьогодні я відчуваю сильну мотивацію і вдячність. Пишаюся неймовірною командою Polaris – українськими та міжнародними експертами, які працюють натхненно і віддано. Я вражена і захоплююсь лідерами та лідерками місцевого самоврядування, котрі навіть у найтемніші часи не опускають рук, а шукають можливості для процвітання їхніх громад.

Далі — нові виклики та нові можливості. Україна рухається до спільного європейського майбутнього, і Швеція через Polaris продовжить підтримку громад та уряду на цьому шляху.

Запрошую вас ознайомитися з першим візуальним звітом Програми – він наочно демонструє, яких результатів ми досягли разом.

ЗМІСТ

- 4 Про Програму
- 5 Підтримка громад
- 6 Громади-партнерки Програми
- 7 Відновлення на місцевому рівні
- 9 Підтримка доступності адміністративних послуг
- 11 Наскрізні питання: інтеграція перспектив ветеранів
- 13 Розвиток інституційної спроможності старост
- 15 Багаторівневе управління в сфері освіти
- 19 Наскрізні питання: гендерна рівність
- 21 Підтримка Асоціацій ОМС
- 23 Міжнародна співпраця громад
- 25 Наскрізні питання: залучення мешканців
- 27 Фінансова децентралізація
- 29 Шведська підтримка: Sida і SALAR

ПРОГРАМА POLARIS «ПІДТРИМКА БАГАТОРІВНЕВОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ» (2024–2028)

фінансується урядом Швеції через Шведське агентство з питань міжнародної співпраці та розвитку Sida і реалізується SALAR International — організацією, яка представляє інтереси Шведської асоціації місцевих і регіональних влад (SALAR) у міжнародній діяльності.

Програма спрямована як на короткострокову, так і на довгострокову підтримку, фокусуючись на вирішенні потреб багаторівневого врядування. Polaris посилює спроможність громад надавати публічні послуги та брати безпосередню участь у процесах відновлення і відбудови, відповідно до вимог вступу до ЄС.

Напрями діяльності

Програма надає пряму підтримку громадам, а також співпрацює з національними й регіональними партнерами, щоб посилити узгодженість політик для відновлення та розвитку.

Наскрізні питання: залучення населення, ветеранська політика, гендерна рівність

- Освіта
- Розвиток спроможності старост
- Доступність адміністративних послуг
- Підтримка асоціацій ОМС
- Підтримка Парламенту
- Фінансова децентралізація
- Відновлення на місцевому рівні
- Кризова підтримка
- Міжнародна співпраця громад

ПІДТРИМКА ГРОМАД

Інституційна підтримка – за запитом ОМС

Навчання

Міжнародна співпраця

Експертна підтримка

Кризова підтримка

Обмін досвідом та поширення кращих практик

Громади мають постійну можливість подати заявку на сайті Polaris, щоб отримати консультації з питань доступності адміністративних послуг, підтримки старост і управління освітою. Протягом звітного періоду надіслано 354 заявки на таку підтримку.

Для інформування громад про можливості підтримки та розвитку, які пропонує Програма, було проведено низку інформаційних сесій у Житомирській, Дніпропетровській, Івано-Франківській та Кіровоградській областях. Такі сесії об'єднують представників місцевого самоврядування з усієї області, а також регіональну владу, що сприяє ширшому охопленню та кращому розумінню наявних інструментів підтримки та потреб громад.

Polaris оголошує відкриті конкурси для ОМС, що дає громадам змогу обирати пріоритетну підтримку. За результатами конкурсів розпочато співпрацю з 95 громадами з 22 областей за такими напрямками: освіта на місцевому та регіональному рівнях, розвиток спроможності старост, відновлення на місцевому рівні, запобігання та протидія домашньому насильству, залучення на місцевому рівні та підтримка доступності адміністративних послуг.

З метою координації зусиль і впровадження системних змін підписано меморандуми про співпрацю Програми з Міністерством розвитку громад та територій України, Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством освіти і науки України, Національним агентством України з питань державної служби та Державним агентством відновлення та розвитку інфраструктури України.

ГРОМАДИ-ПАРТНЕРКИ ПРОГРАМИ

95 громад-партнерок у 22 областях:
44 міські, 28 селищні, 23 сільські

Напрями партнерства

- 10 Освіта на місцевому та регіональному рівні
- 27 Розвиток спроможності інститут старост
- 13 Відновлення на місцевому рівні
- 8 Запобігання та протидія домашньому насильству
- 10 Залучення на місцевому рівні
- 35 Підтримка доступності адміністративних послуг
- 9 Громад залучені в кількох напрямках

Найбільша та найменша громади за площею

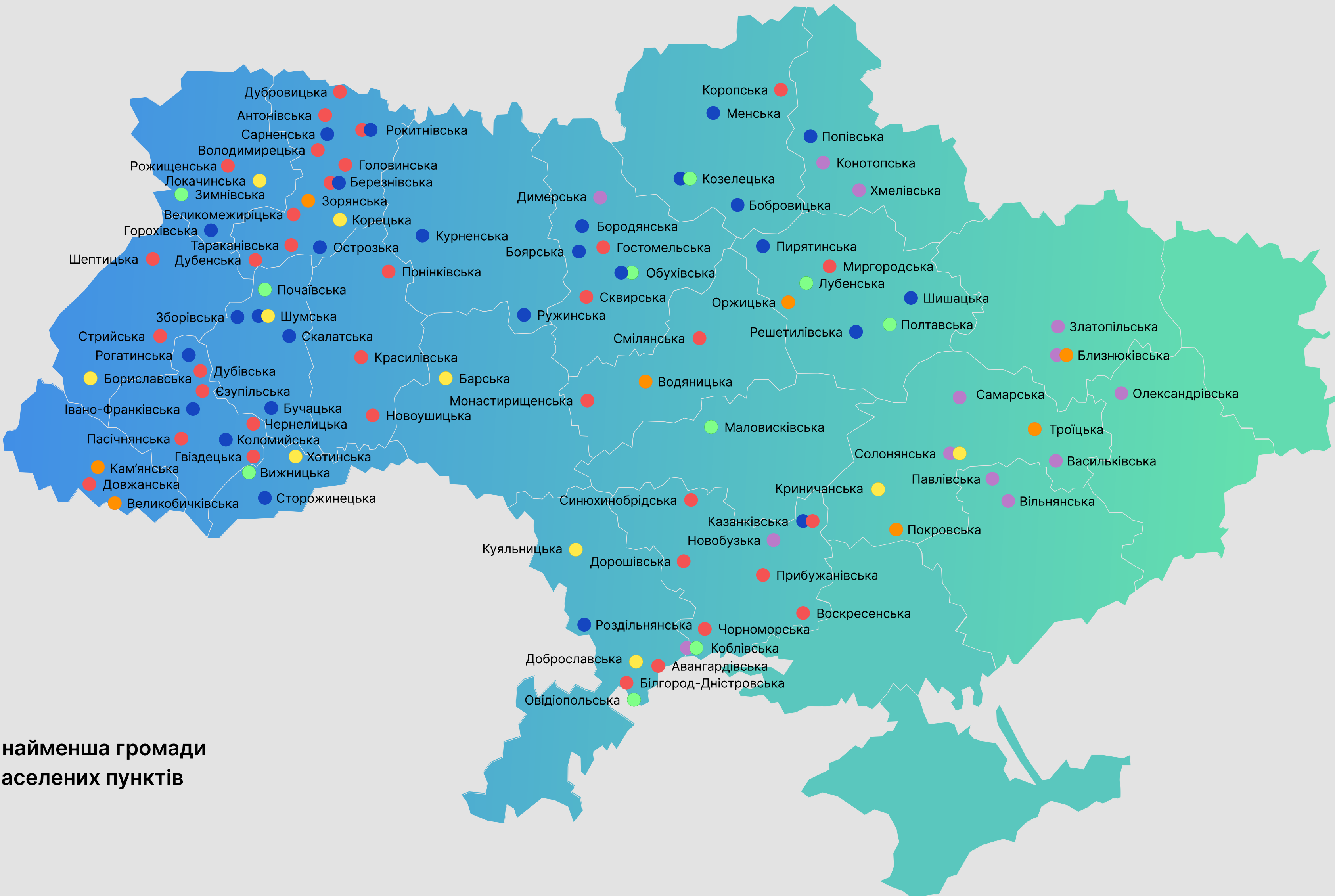
Коломийська 1 031,0 км²
Гвіздецька 42,62 км²

Найбільша та найменша громади за кількістю населення

Полтавська 438 000
Попівська 3 100

Найбільша та найменша громади за кількістю населених пунктів

Барська 70
Корецька 1

ВІДНОВЛЕННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Вектор дій

Новий для Програми тематичний напрям «Відновлення на місцевому рівні» поєднує амбітні завдання з розробки та впровадження стратегічних і просторових документів (Стратегії розвитку, Концепції інтегрованого просторового розвитку, Комплексні плани просторового розвитку) і закладає основу методологічної й інституційної рамки від SALAR International.

Команда «Відновлення на місцевому рівні» розробляє унікальний підхід до відновлення громад на базі доказового, цифрового та сценарного планування з GIS-компонентом і гнучкою методологією, яка передбачає активну участь громад та локальних спільнот у процесі відбудови. Цей підхід дозволить громадам адаптуватися до змін та дає можливість масштабувати модель по всій Україні.

Зустріч команди «Відновлення на місцевому рівні» з активом громади для обговорення потреб й узгодження подальших напрямків реалізації партнерства. Самарівська громада, Дніпропетровська область, 10 липня 2025 року.

Голова Агентства відновлення Сергій Сухомлин та керівниця команди Polaris Сусанна Делланс після підписання Меморандуму про співробітництво. Київ, 17 червня 2025 року.

Ключові досягнення

- За результатами прийому заявок 121 громада з 12 прифронтових і прикордонних областей України подалася на партнерство з Програмою. Проведено багатокритеріальний відбір із залученням аналітичної та якісної оцінки й польових візитів, що забезпечило обґрунтований і прозорий вибір 13 громад із 7 областей. Відбір громад проводився у партнерстві з Міністерством розвитку громад і територій України
- В березні 2025 року на конференції «Відновлення в дії» було представлено підхід Програми до роботи з громадами-партнерками та підписано меморандуми про співпрацю
- Розроблена восьмиетапна методологія підтримки громад-партнерок, обрані організації для імплементації конкретних завдань та продуктів для громад-партнерок
- Успішно завершено перший етап роботи, що включав початковий збір даних, оцінку потреб та узгодження подальших напрямків співпраці

Відновлення громад після повномасштабної війни має стратегічне значення для сталого розвитку країни: відповідальність за створення ефективних методологій лежить на українській професійній спільноті, а довіра до Polaris підтверджується високим інтересом, як з боку громад та національних партнерів, так і зі сторони провідних експертних груп і їхньою участю в тендерах Програми із розробки стратегічної документації тощо

Учасники та учасниці конференції «Відновлення в дії: Доказове планування на місцевому рівні». Київ, 26 березня 2025 року.

Брошура про підхід Polaris до відновлення та партнерські громади. Березень, 2025 рік

ПІДТРИМКА ДОСТУПНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Вектор дій

Експерти Polaris працювали над розвитком і доступністю адміністративних послуг у громадах: підтримували планування розвитку ЦНАП, навчали персонал, розробляли цифрові рішення, консультували та здійснювали аудити. Спільно з партнерами посилювали професійну спільноту ЦНАП, сприяли інтеграції податкових і соціальних послуг, готували аналітичні й нормативні пропозиції. Пріоритет – інклюзивність, сталість і потреби різних груп населення.

Експертні рішення та продукти

- Цифровий інструмент розвитку ЦНАП «Дорожня карта покращення роботи ЦНАП»
- Пілотування розвитку мережі ЦНАП на обласному рівні на Миколаївщині та Рівненщині
- Звіт за результатами фокус-групи щодо інтеграції податкових послуг у ЦНАП
- Полісі-пропозиції щодо інтеграції податкових послуг у ЦНАП
- Експертні пропозиції щодо розподілу повноважень між місцевим самоврядуванням та виконавчою владою

Результати
у цифрах

6 500+

працівників ЦНАП та голів
громад пройшли навчання

200+

консультацій щодо роботи ЦНАП

224

громади подали заявки на
партнерство з Програмою

80+

індивідуальних дорожніх карт
розвитку ЦНАП розроблено

7 ЦНАП

в 5 областях пройшли аудит із урахуванням
гендерних та ветеранських аспектів

35

громад стали
партнерками Програми

Розроблені поліси продукти та експертні матеріали щодо викликів
у наданні послуг та інтеграції витребуваних послуг у ЦНАП

Онлайн-сервіс
«ЦНАП: дороговказ розвитку»

НАСКРІЗНІ ПИТАННЯ: ІНТЕГРАЦІЯ ПЕРСПЕКТИВ ВЕТЕРАНІВ В ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАД

Виклик

Повернення ветеранів – це складний і багатовимірний процес, що залишатиметься актуальним як під час війни, так і в період відбудови. Він охоплює подолання фізичних і психологічних наслідків, підтримку добробуту родин ветеранів та сприяння їхній реалізації у цивільному житті.

Наш підхід

- Підтримка громад у вдосконаленні надання послуг і підвищенні рівня інформування ветеранів, ветеранок та їхніх родин
- Посилення ролі і спроможності органів місцевого самоврядування у впровадженні національної стратегії та багаторівневого діалогу з питань ветеранської політики
- Покращення знань та навичок працівників громад, які працюють із ветеранами, ветеранками та їхніми родинами

Учасники та учасниці форуму
«Ветеранські простори: Історія. Розвиток. Перспективи».
Черкаси, 16 квітня 2025 року.

Чого ми досягли

- Провели серію зустрічей з представниками Міністерства у справах ветеранів, Міністерства економіки, Державної служби зайнятості, обласних військових адміністрацій, а також Veteran Hub і «Простір можливостей», щоб узгодити підходи й посилити підтримку Програми
 - Розробили та розпочали серію тренінгів «Етика взаємодії та спілкування з ветеранами, ветеранками та їхніми родинами» для старост і адміністраторів ЦНАП
- Спланували діяльність з інтеграції ветеранських перспектив у процеси відновлення, надання адміністративних послуг, роботу старост, інформування та залучення мешканців і формування гендерної політики в громадах-партнерах Програми, а також надали експертну підтримку трьом громадам
 - Провели два міжрегіональні форуми для громад: спільно з Всеукраїнською асоціацією ОТГ у Полтаві та для громад області на Кіровоградщині
- Здійснили комплексний огляд експертних матеріалів, звітів і досліджень, а також провели власне опитування громад, щоб поглибити розуміння їхніх потреб та викликів та розробили візію програми для цього напряму роботи
 - Оголосили прийом заявок на партнерство з Програмою та отримали **121 заявку з 22 областей України**

Оглядове опитування щодо стану ветеранської політики у громадах. Квітень, 2025 рік

Ключові інструменти підтримки

- Експертно-методичні консультації та аналітичний супровід
- Тренінги та навчальні програми з практичним відпрацюванням компетенцій
- Міжрегіональні та регіональні тематичні події (форумні майданчики, фасилітовані обговорення, робочі сесії)
- Кризова матеріальна допомога
- Менторський супровід впровадження рекомендацій і проектних рішень

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ СТАРОСТИ

Вектор дій

Ми посилюємо спроможність громад наближати послуги до людей через інститут старост як представника місцевого самоврядування на місцях. У фокусі напряму – роль старости, практика реалізації його повноважень і розвиток професійної спільноти.

Результати у цифрах

27

громад-партнерок із двох хвиль відбору отримують підтримку щодо організації та функціонування старостинських округів

100+

старост та працівників громад взяли участь у тренінгах

14

офлайн тренінгів проведено безпосередньо в громадах

2

експертні документи розроблено з рекомендаціями щодо визначення ролі старост в громаді і організації їх діяльності

23

онлайн-вебінарів та офлайн-тренінгів проведено на теми розвитку інституту старост

89

громад звернулися за консультаціями експертів через сайт Програми

Експертні продукти та партнерська співпраця

Спільно з Комітетом ВРУ з питань місцевого самоврядування та ГО «ДЕСПРО» проведено та презентовано два дослідження:
«Повноваження старост: законодавчі норми і практика діяльності» (3 700 респондентів) у грудні 2024 року та «Контрольні функції старости» (2 400 респондентів) у травні 2025 року

Підтримали та долучилися до участі в Першому форумі старост Тернопільщини спільно з Комітетом ВРУ та обласною військовою адміністрацією

ОСВІТА. НАЦІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

Вектор дій

Зміцнювали спроможність МОН ухвалювати обґрунтовані рішення у сфері фінансування освіти, зокрема в умовах війни. Сприяли кращому розумінню розрахунку субвенції серед громад, посилювали аналітичну спроможність через використання цифрових інструментів і міжнародного досвіду. Працювали над тим, щоб фінансування освіти стало більш прозорим, адаптивним і орієнтованим на потреби здобувачів освіти.

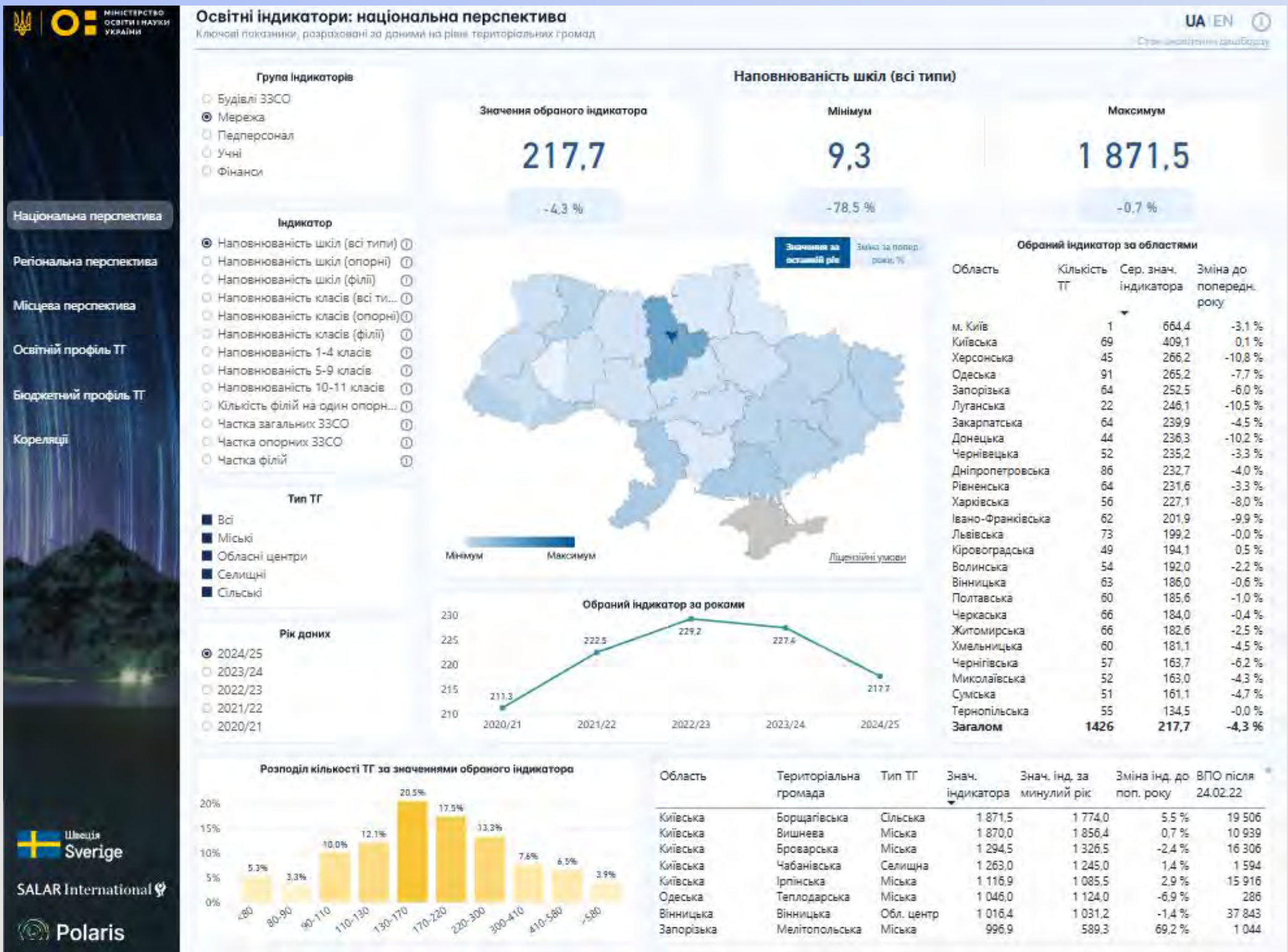
Основні досягнення

- Розроблено та презентовано оновлений Дашборд освітніх індикаторів із шістьма аналітичними модулями та відеоінструкціями до кожного з них. Інструмент дозволяє аналізувати стан і динаміку розвитку загальної середньої освіти та підвищує спроможність ухвалювати рішення на основі даних
- Розроблено та надруковано інформаційні довідки щодо розрахунку обсягів освітньої субвенції на 2025 рік у розрізі кожної громади. Це сприяло прозорості фінансування, співпраці з громадами та підтримці децентралізації освіти
- Розроблено аналітичні записки щодо розподілу освітньої субвенції місцевих бюджетів в нестандартних випадках, помісячного планування, фінансування учнів з особливими освітніми потребами, наповнюваності класів, нормативів для дистанційного навчання
- Організовано навчальний візит делегацій Міністерства освіти і науки та Міністерства фінансів України до Франції. У рамках програми було зосереджено увагу на підходах до фінансування освіти в умовах воєнного стану, методах збору статистичних даних і практиках оплати праці педагогічних працівників
- Надано підтримку новоствореному Директорату стратегічного планування та відновлення МОН в оновленні техніки для ефективної роботи та навчання для підвищення аналітичних компетентностей працівників директорату

Інтерфейс оновленого Дашборду освітніх індикаторів

Робоча зустріч з Міністерством фінансів України щодо вдосконалення якості освітніх даних та підходів до розподілу субвенції. Червень, 2025 рік

ОСВІТА. МІСЦЕВИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ РІВНІ

Вектор дій

Ми системно підтримуємо громади та регіони у розвитку ефективного управління освітніми процесами та раціонального використання ресурсів на місцевому і регіональному рівнях. Особливу увагу приділяємо реформуванню шкільних мереж, імплементації реформи старшої школи, налагодженню комунікацій учасників освітнього процесу задля пом'якшення їх супротиву впровадженню змін, забезпеченню стійкості освітніх систем у період війни та з метою забезпечення рівного доступу здобувачів освіти до якісних освітніх послуг.

Основні досягнення

- Системна та методична підтримка 10 громад-партнerek щодо формування ефективних шкільних мереж, впровадження реформи старшої школи, включно з плануванням освітньої мережі, профілізацією та заходами з підвищення інституційної спроможності освітнього менеджменту закладів освіти, громад та регіонів
- Послідовна співпраця з МОН та Асоціаціями місцевого самоврядування щодо забезпечення доступу здобувачів освіти до освіти на тимчасово окупованих, деокупованих та прифронтових територіях України, а також тих, хто знаходиться за кордоном
- Проведення відкритих вебінарів на витребувані теми
- Поширення кращих всеукраїнських практик реформування освіти
- Випуск оновленого методичного посібника «Старша профільна школа: кроки до становлення. Версія 2.0», що став важливим інструментом для освітніх управлінців та директорів шкіл
- Розробка методологічно-практичних продуктів для проведення діалогових зустрічей у громадах

Учасники і учасниці форуму «Нова українська школа: освітні горизонти Лубенської громади». Лубни, Полтавська область, 22 травня 2025 року.

Результати у цифрах

2

освітні реколекції для керівних команд і менеджерів освіти, які посилили професійні компетенції у питаннях стратегічного управління та впровадження реформ

5

міжрегіональних форумів для обміну досвідом між освітянами громад-партнерок

6

онлайн-вебінарів, які зібрали понад 6500 учасників з усіх регіонів України

60+

робочих зустрічей у громадах в офлайн, онлайн та гібридних форматах, що дозволило оперативно реагувати на локальні запити та підсилювати освітні зміни на місцевому й регіональному рівнях

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕНОГО ОПИТУВАННЯ ОСВІТНІХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ОКУПОВАНИХ, ДЕОКУПОВАНИХ ТА ПРИФРОНТОВИХ ТЕРИТОРІЙ

Експертне дослідження
щодо стану освітнього
процесу у тимчасово
окупованих, прифронтових
та деокупованих громадах.
Грудень, 2025 рік

Учасники і учасниці форуму «Нова українська школа: освітні горизонти Лубенської громади». Лубни, Полтавська область, 22 травня 2025 року.

НАСКРІЗНІ ПИТАННЯ: ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ

Виклик

Сприяння забезпеченню гендерної рівності на місцевому рівні залишається складним завданням, адже війна ще більше виснажує ресурси та поглиблює нерівність, а подекуди це питання сприймається як політизоване чи нав'язане ззовні. Водночас існує нагальна потреба підвищувати обізнаність, а також розвивати навички та ресурси, необхідні для просування гендерної рівності та запобігання гендерно зумовленому насильству в громадах.

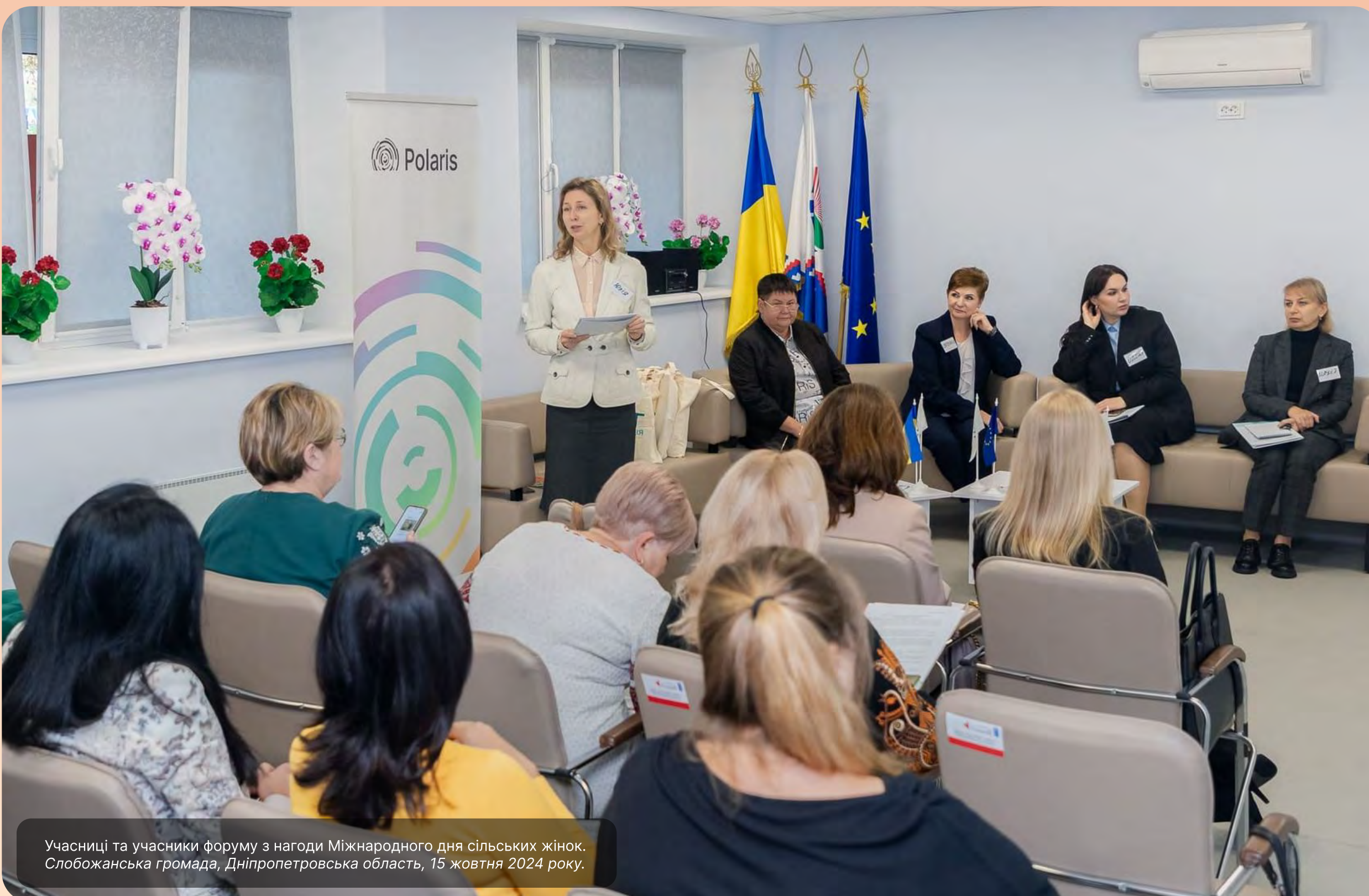
Наш підхід

Наш підхід – адаптивний і орієнтований на підтримку керівництва та посадовців місцевого самоврядування у впровадженні гендерночутливого підходу. Ми базуємось на правах людини, рівності, недискримінації та участі – ці принципи інтегровані в усі матеріали програми

У роботі ми прагнемо:

- Пояснювати, що гендерна інтеграція = краще управління
- Підкреслювати досвід громад, які вже діють
- Показувати, що на будь-якому рівні місцевого самоврядування можна враховувати різні потреби жінок і чоловіків
- Робити акцент на людському вимірі результатів

Ми враховуємо контекст кожної громади, але незмінно дотримуємося принципів гідності, прозорості та інклюзивності

Учасниці та учасники форуму з нагоди Міжнародного дня сільських жінок.
Слобожанська громада, Дніпропетровська область, 15 жовтня 2024 року.

Чого ми досягли

- 8 громад розпочали партнерство з Програмою по напрямку протидії та запобігання домашньому насильству
- Сприяння вступу ВА ОТГ до Альянсу з гендерновідповідального та інклюзивного відновлення України
- Навчання для посадовців місцевого самоврядування, персоналу ЦНАП, освітнього менеджменту громад і старост регулярно проводяться у співпраці з іншими тематичними напрямами програми та відповідними органами центральної влади

- Спільно з напрямом «Підтримка асоціацій» інтегровано питання гендерної рівності у рекомендації щодо розвитку асоціацій ОМС
- Проведено форум всеукраїнських асоціацій «Роль жінок у місцевому самоврядуванні»

Представниці всеукраїнських асоціацій ОМС на форумі з нагоди Міжнародного дня сільських жінок. Слобожанська громада, Дніпропетровської області, 15 жовтня 2024 року.

Учасники і учасниці Резиденції ідей «Координація зусиль із запобігання та протидії домашньому насильству» для громад-партнерок. Зорянська громада, Рівненська область, 9 червня 2025 року.

ПІДТРИМКА АСОЦІАЦІЙ ОМС

Вектор дій

Працювали над посиленням ролі демократичних, членських асоціацій органів місцевого самоврядування як ключових учасників відновлення та євроінтеграції України. Сприяли консолідації їхніх позицій з актуальних питань, розвитку інституційної спроможності та ефективному діалогу громад з органами влади на всіх рівнях. Напрямок реалізовувався через послідовну підтримку: зміцнення організаційного потенціалу асоціацій, навчання з акцентом на тематичні напрями Програми та реагування на поточні виклики місцевого самоврядування.

Основні досягнення

- Підписано меморандуми про співпрацю з трьома всеукраїнськими асоціаціями ОМС – Всеукраїнською асоціацією об'єднаних територіальних громад, Всеукраїнською асоціацією громад та Українською асоціацією районних та обласних рад – для зміцнення демократичної, членської культури асоціацій, їхньої консолідації та багаторівневого діалогу
- Організовано серію міжрегіональних форумів за участі членів ВА ОТГ для посилення спроможності громад і їхнього діалогу з регіональною владою
- Спільно з експертними командами Програми проведено 12 заходів у регіонах для представників понад 800 членів асоціацій ОМС на теми освіти, доступності адміністративних послуг, розвитку ветеранської політики, гендерної рівності, інклюзії тощо

- Проведено перший в Україні Форум регіональних асоціацій, під час якого затверджено резолюцію про роль регіонального самоврядування у системі багаторівневого врядування. Домовлено про подальшу співпрацю для розвитку мережі регіональних асоціацій
- Проведено три діалогових платформи для політичних лідерів та керівництва всеукраїнських асоціацій по напрямкам публічні інвестиції та гендерне бюджетування, освіта, доступність послуг, ветеранська політика у громадах
- Проведено три тренінги для членів Правління асоціацій щодо посилення інституційної та організаційної спроможності асоціацій
- Разом з командою Cities4Cities організовано участь керівництва та політичних лідерів чотирьох всеукраїнських асоціацій на Форумі міст у Кракові – флагманській події Європейської комісії, присвяченій розвитку муніципалітетів

Представники асоціацій ОМС та програми на Форумі міст у Кракові.
Червень, 2025 року

Перший всеукраїнський форум регіональних асоціацій
органів місцевого самоврядування.
Рівне, 29 квітня 2025 року

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ ГРОМАД

Вектор дій

Напрямок міжнародної співпраці громад в Програмі Polaris реалізує Cities4Cities - ініціатива, заснована у 2022 році за підтримки SALAR International, з метою допомагати громадам налагоджувати міжмуніципальні партнерства у світі.

Основні інструменти підтримки

- Участь та організація форумів, проведення навчальних подій і візитів до країн ЄС
- Створення онлайн-курсів на тему євроінтеграції та проєктного менеджменту
- Проведення тематичних заходів з міжнародної комунікації та підготовки спільних проєктів
- Залучення асоціацій місцевого самоврядування до європейських інституцій та ініціатив
- Оголошення грантової підтримки для українських громад для реалізації спільних проєктів зі шведськими муніципалітетами

Учасники та учасниці Шведсько-українського форуму муніципального партнерства.
Стокгольм, Швеція, 20 травня 2025 року.

Основні досягнення

- Встановлено 19 нових партнерств між українськими та європейськими громадами, ще три у процесі налагодження
- У травні 2025 року в Лідінйо (Швеція) відбувся другий Шведсько-український форум муніципального партнерства у якому взяли участь 13 пар громад з України та Швеції
- Понад 1000 представників місцевого самоврядування розпочали навчання на онлайн-курсі «Європейська інтеграція: вплив та можливості громад» на платформі Академії Cities4Cities, з них 33% вже успішно завершили навчання
- Проведено 12 тематичних онлайн-зустрічей «П'ятниця з Cities4Cities» для розвитку компетенцій у міжнародній співпраці
- Організовано семінари «Резиденція ідей» у Львові для обміну досвідом, у якому взяли участь 60 представників громад, з них 20 – молоді муніципальні працівники
- Організовано участь голів громад у Форумі міст (Краків) та Конференції з відновлення України (Рим). Під час конференції у Римі було організовано дискусію про роль муніципалітетів у стійкості, згуртованості та європейській інтеграції за модерації Cities4Cities

1. Упсала (Швеція) - Львів (Україна)
2. Дандерид (Швеція) - Чугуїв (Україна)
3. Еслов (Швеція) - Хотин (Україна)
4. Готланд (Швеція) - Берислав (Україна)
5. Крістіанстад (Швеція) - Умань (Україна)
6. Лулео (Швеція) - Івано-Франківськ (Україна)
7. Еребру (Швеція) - Харків (Україна)
8. Венерсборг (Швеція) - Ямпіль (Україна)
9. Шато Тьєррі (Франція) - Чугуїв (Україна)
10. Валлорі (Франція) - Опішня (Україна)
11. Мариньї ле Шатель (Франція) - Носівка (Україна)
12. Море (Франція) - Покровськ (Україна)
13. Безйо (Франція) - Верхівцеве (Україна)
14. Кассель (Німеччина) - Житомир (Україна)
15. Бад-Ольдесло (Німеччина) - Дніпрорудне (Україна)
16. Перуджа (Італія) - Чернівці (Україна)
17. Барі (Італія) - Дніпрорудне (Україна)
18. Медічина (Італія) - Умань (Україна)
19. Акерсгус (Норвегія) - Полтава (Україна)

НАСКРІЗНІ ПИТАННЯ: ЗАЛУЧЕННЯ МЕШКАНЦІВ

Виклик

Інформування жителів, отримання зворотного зв'язку та залучення громади до ухвалення рішень є невід'ємними складовими кожного напрямку діяльності органів місцевого самоврядування. Водночас на цьому шляху громади стикаються з низкою системних бар'єрів – брак інституційних рішень, нестача ресурсів, відсутність належних навичок.

Наш підхід

Ми поєднуємо відкриті навчальні заходи для представників ОМС з індивідуальним підходом у роботі з громадами-партнерами. Наша мета – забезпечити як базове підвищення компетенцій у сфері інформування, зворотного зв'язку та залучення, так і надати цільову експертну підтримку.

Учасники і учасниці міжрегіонального форуму «Про закони народовладдя». Великодальницька громада, Одеська область, 14 березня 2025 року.

Чого ми досягли

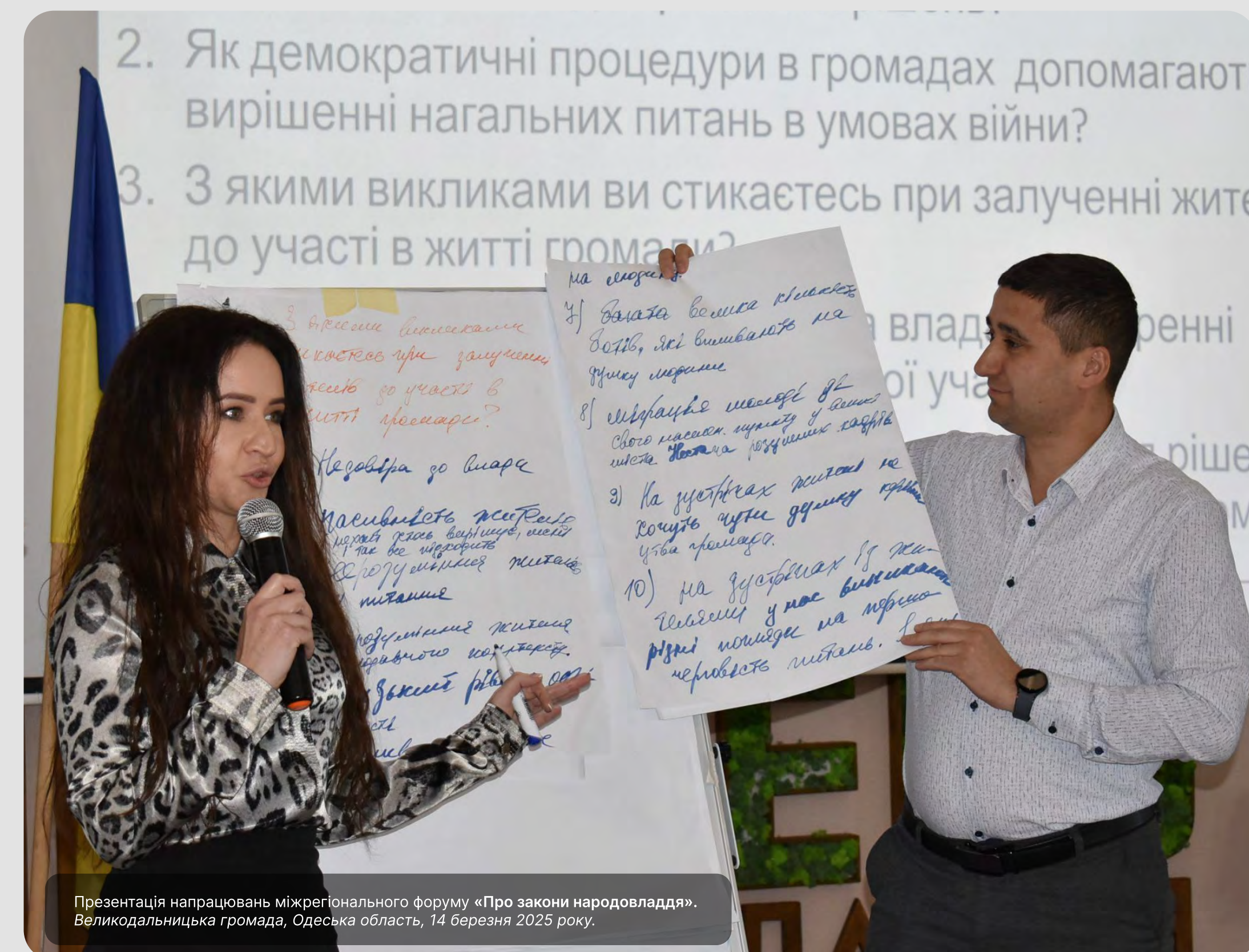
- 10 громад розпочали партнерство з Програмою Polaris у напрямі інформування та залучення жителів – підписано меморандуми та сформовано індивідуальні дорожні карти співпраці
- Проведено аудити комунікаційної політики в трьох громадах із наданням аналітичних рекомендацій щодо покращення інформування та участі мешканців
- Посилено співпрацю з іншими тематичними напрямами Програми – зокрема, з освітою, напрямом з доступності послуг, міжмуніципальним співробітництвом – для інтеграції комунікаційного підходу у всі сфери роботи ОМС

- Проведено понад 20 відкритих навчальних заходів для близько 800 представників місцевого самоврядування, працівників ЦНАП, освітньої сфери, спеціалістів з комунікації, старост та громадських організацій

- Розпочато роботу по практичному впровадженню в громадах нових законодавчих норм щодо посилення народовладдя на місцевому рівні. Зокрема, Статуту територіальної громади – як одного з базових інструментів залучення жителів до прийняття рішень

Основні інструменти підтримки

- Практичні тренінги та тематичні сесії
- Індивідуальний супровід громад-партнерів
- Аудити політики інформування та залучення
- Онлайн та офлайн-навчання для цільових груп
- Розробка та обговорення зразків документів – запуск публічного обговорення Типового Статуту громади, адаптація інструментів під місцеві реалії
- Фасилітовані міжрегіональні обговорення – форуми, презентації, міжсекторальні зустрічі з тематики участі, інклюзії, взаємодії з НУО
- Публічна комунікація та візуальні інструменти – навчання мобільній зйомці, створенню контенту, інклюзивним підходам в інформуванні

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

Вектор дій

Забезпечували експертну та аналітичну підтримку реформі системи зарахування ПДФО за місцем проживання платника. Сприяли зміцненню фінансової спроможності громад через удосконалення підходів до управління їхніми доходами. Працювали над удосконаленням політик децентралізації, підтримкою реформ ПДФО, управління публічними інвестиціями та оптимізацією міжрівневого врядування, зокрема через активний діалог з центральними органами влади та асоціаціями ОМС, забезпечуючи узгодженість дій і залучення широкого кола стейкхолдерів, аби впровадження реформ залишалося прозорим, узгодженим і спрямованим на сталий розвиток місцевого самоврядування.

Зустріч експертів Програми Polaris з керівництвом Тернопільської ОВА,
17 січня 2025 року.

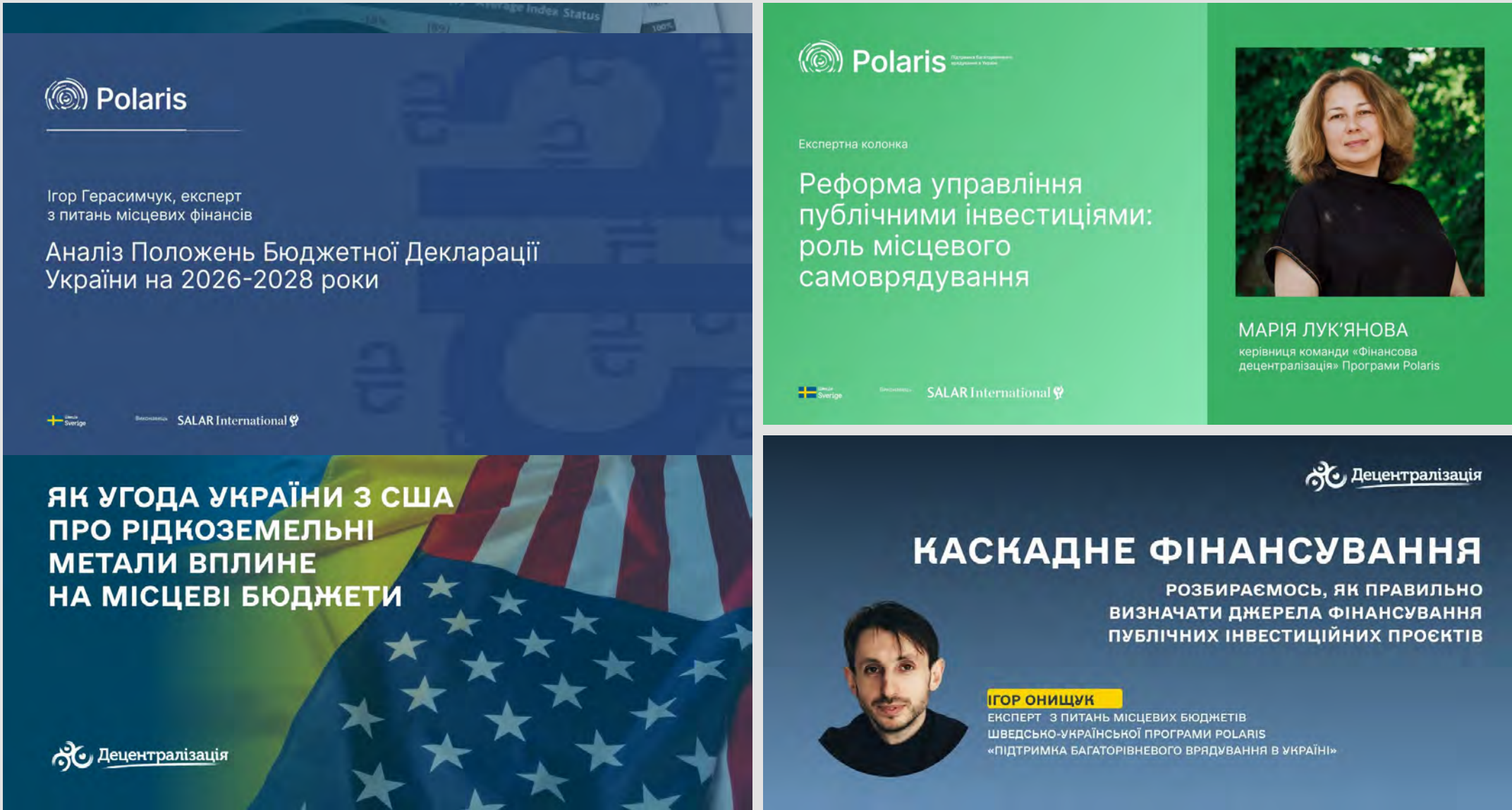
Учасники і учасниці круглого столу щодо адміністрування місцевих податків і зборів.
Слобожанська громада, Дніпропетровська область, лютий 2025 року.

Основні досягнення

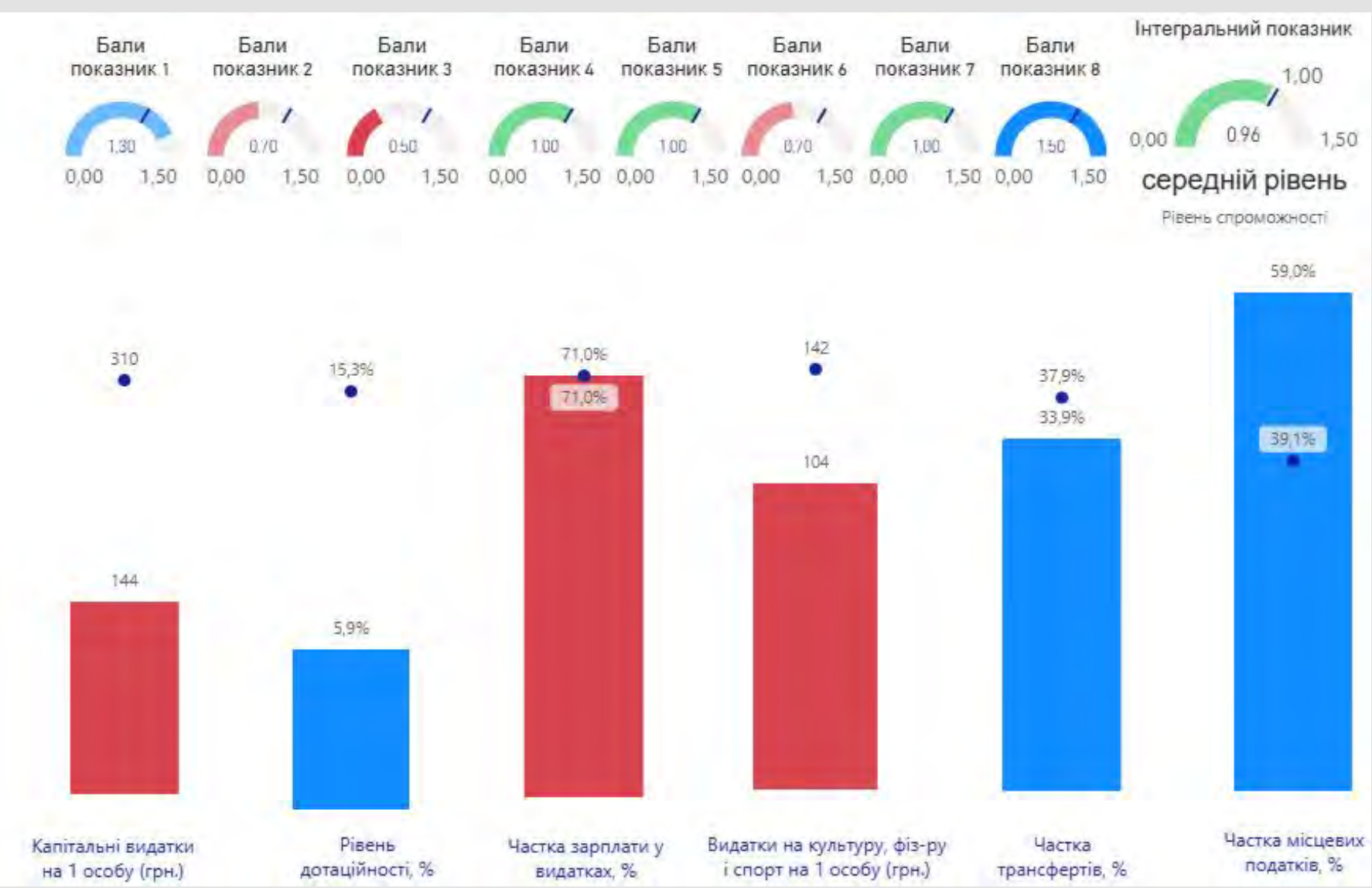
- Посилено участь громад в адмініструванні місцевих податків та зборів: участь у робочій групі, вебінарах, розробка пропозицій до законодавчих і нормативно правових актів
- Забезпечено регулярну експертну підтримку Мінрозвитку щодо виконання місцевих бюджетів та змін до бюджетного законодавства
- Проведено спільне з Програмою «U-LEAD з Європою» дослідження впливу нової системи зарахування ПДФО та представлено його результати ключовим учасникам процесу на публічних заходах
- Підготовлено та передано до центральних органів влади пропозиції до змін у бюджетному та податковому законодавстві з урахуванням потреб і інтересів місцевих громад

- Надано підтримку громадам у впровадженні реформи управління публічними інвестиціями: проведено серію вебінарів для посадових осіб ОМС, які відповідають за фінансову та інвестиційну роботу та зустрічей для керівництва громад і політичних лідерів асоціацій
- Налагоджено тісну співпрацю з національними та міжнародними партнерами, що сприяло координації зусиль і уникненню дублювання в роботі над реформами
- Оновлено дашборд фінансової спроможності громад та запроваджено його регулярний моніторинг для підвищення ефективності та прозорості прийняття управлінських рішень на всіх рівнях врядування

Деякі з аналітичних матеріалів та експертних напрацювань команди «Фінансова децентралізація»

Одна зі сторінок дашборду «Оцінка рівня спроможності територіальних громад»

ШВЕДСЬКА ПІДТРИМКА: SIDA I SALAR

www.sida.se

Sida — Шведське агентство з питань міжнародної співпраці та розвитку. Це урядова установа, що від імені уряду та парламенту Швеції працює над поліпшенням умов життя людей, які живуть у бідності й зазнають утисків у всьому світі. Діяльність Sida фінансується коштами шведських платників податків.

Sida працює в Україні з 1998 року, підтримуючи впровадження реформ, розвиток незалежних медіа, зміцнення громадянського суспільства, охорону довкілля та енергетичну безпеку. З початком повномасштабного російського вторгнення довгострокову допомогу було переорієнтовано на відновлення критичної інфраструктури, економічний розвиток та гуманітарне реагування.

Swedish Association
of Local Authorities
and Regions

www.skr.se

SALAR — Шведська асоціація місцевих органів влади та регіонів представляє інтереси всіх 290 муніципалітетів та 21 регіону Швеції. Це національна асоціація, яка працює над посиленням місцевої демократії, покращенням якості публічних послуг і зміцненням самоврядування. SALAR активно сприяє розробці політик, забезпечує консультаційну підтримку своїм членам і виступає на національному та міжнародному рівнях для відстоювання інтересів місцевої влади. Організація також підтримує міжнародну співпрацю у сфері місцевого врядування та бере участь у міжнародних програмах, спрямованих на розвиток демократичних, ефективних та підзвітних інституцій у партнерських країнах, через дочірню організацію SALAR International.

ВІЗУАЛЬНИЙ ЗВІТ

Червень 2024 – Липень 2025

Ця публікація підготовлена в рамках шведсько-української Програми Polaris «Підтримка багаторівневого врядування в Україні». Програма фінансується урядом Швеції через Шведське агентство з питань міжнародної співпраці та розвитку Sida і реалізується SALAR International – частиною Шведської асоціації місцевих і регіональних влад (SALAR), яка представляє асоціацію в міжнародній діяльності. Зміст цієї публікації не обов'язково відображає погляди згаданих донорів.

polaris.org.ua

facebook.com/polarisprogramme

Фото на обкладинці: зустріч команди «Відновлення на місцевому рівні» з активом громади для обговорення потреб й узгодження подальших напрямків реалізації партнерства. Самарівська громада, Дніпропетровська область, 10 липня 2025 року.

Фотографії, подані в цьому звіті, належать Програмі Polaris або використовуються за умови попередньо отриманих дозволів від правовласників.

